

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania W. sp. z o.o. sp.k. w likwidacji z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem B. L. i S. sp. z o.o. sp. k. w likwidacji z siedzibą w M.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 grudnia 2024 r.,
zażalenia odwołującej się Spółki i zainteresowanej Spółki
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 7 maja 2024 r., sygn. akt III AUa 1055/22,

- 1. odrzuca zażalenie w części dotyczącej punktu 1.
zaskarżonego postanowienia,**
- 2. oddala zażalenie w pozostałej części.**

r.g.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie, postanowieniem z dnia 7 maja 2024 r., na skutek skargi kasacyjnej W. Sp. z o.o. Sp.K. w likwidacji w W. i S. Sp. z o.o. Sp.K. w likwidacji w M. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 listopada 2023 r. ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 6.478,00 zł (pkt I) oraz odrzucił skargę kasacyjną (pkt II).

Pozwany ustalił podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne B. L. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej z W. Sp. z o.o. Sp.K. w likwidacji w W. (dalej jako Spółka) za miesiące wyszczególnione w tej decyzji.

Wyrokiem z 16 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zmienił zaskarżoną decyzję i do podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia (za kwiecień, czerwiec, sierpień, październik i grudzień 2016 r. oraz luty i kwiecień 2017 r.) nie zaliczył przychodów uzyskanych z tytułu umów zlecenia zawartych między B. L. a S. Sp. o.o. Sp. K. w likwidacji z siedzibą w M. (dalej jako zainteresowany).

Pozwany złożył apelację, oznaczając wartość przedmiotu zaskarżenia na 8.780,15 zł.

Sąd Apelacyjny, wyrokiem z dnia 29 listopada 2023 r. zmienił zaskarżony wyrok oraz decyzję organu rentowego i ustalił, że podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne B. L. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia zawartej ze Spółką w kwietniu, czerwcu i sierpniu 2016 r. wynosi 4.055 zł oraz przyjął te podstawy wymiaru do wyliczenia podstawy wymiaru składek i składek na ubezpieczenie zdrowotne; w pozostałym zakresie Sąd Apelacyjny oddalił odwołanie i orzekł o kosztach procesu.

W skardze kasacyjnej Spółki i zainteresowanego wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczono na kwotę 15.190 zł., wskazując na różnice w podstawach wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za miesiące: kwiecień, czerwiec, sierpień, październik i grudzień 2016 r., luty i kwiecień 2017 r., czyli różnice między kwotami z decyzji - przy uwzględnieniu zmiany decyzji wynikającej z wyroku Sądu Apelacyjnego - a kwotami zadeklarowanymi przez Spółkę, suma tych różnic to 13.861,82 zł. Z kolei różnice w składkach na ubezpieczenie zdrowotne za sporne miesiące wynoszą 1.327,36 zł.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zaskarżona w sprawie decyzja określiła w stosunku do B. L. wyższe podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz wyższe miesięczne składki na ubezpieczenie zdrowotne, bowiem uwzględniono w nich wynagrodzenia wypłacone z tytułu wykonywania umów zlecenia zawartych przez B. L. z zainteresowaną. Spór dotyczył zasadności

uwzględnienia przy określaniu podstawy wymiaru składek wynagrodzeń wypłaconych przez zainteresowaną.

Sąd Apelacyjny dodał, że wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawie o wysokość podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne równa jest różnicy między wysokością składki wskazywaną (zapłaconą) przez odwołującego się i składką należną, ustaloną w zaskarżonej decyzji za sporny okres (art. 22 w związku z art. 398² § 1 k.p.c.). Ma to miejsce, gdy sama podstawa wymiaru składek nie jest sporna, a spór sprowadza się do zastosowania podstawy wskazanej przez ubezpieczonego (płatnika) względnie określonej przez przepis albo gdy podstawa ta co prawda jest sporna w odniesieniu do jakiegoś jej składnika (składników) lub jego wysokości, ale istotą sporu jest wysokość składek (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2013 r., II UZ 61/13).

W końcu Sąd Apelacyjny zdecydował o sprawdzeniu wartości przedmiotu zaskarżenia i pozwany ustalił ją na kwotę 6.477,05 zł (k-865 i 866). Skarżące spółki zajmując stanowisko w związku z powyższym pismem w piśmie procesowym z 28 marca 2024 r. stwierdziły, że podana przez organ rentowy wartość przedmiotu zaskarżenia jest nieprawidłowa. Skarżące spółki argumentowały, odwołując się m.in. do postanowienia Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2023 r., III UZ 22/23, że w zaskarżonej decyzji tylko w odniesieniu do ubezpieczenia zdrowotnego wymierzono składki, natomiast w odniesieniu do ubezpieczeń społecznych ustalono jedynie wysokość podstaw wymiaru składki i dlatego różnice między podstawami wymiaru za poszczególne miesiące składają się na wartość przedmiotu zaskarżenia, inaczej niż przy ubezpieczeniu zdrowotnym.

Zdaniem Sądu odwoławczego, jednak istota sporu, to wysokość składek wymierzonych od ustalonej przez organ rentowy podstawy ich wymiaru, a okoliczność, że wysokość składki ustalono tylko na ubezpieczenie zdrowotne (oprócz podstawy wymiaru tej składki) niczego nie zmienia i nie uprawnia do swoistego hybrydowego określenia wartości przedmiotu zaskarżenia, co postulowały skarżące. Wymiar składek należnych wzrośnie przecież adekwatnie do ustalonych podwyższonych podstaw wymierzenia składek. Taki sposób określenia wymiaru zobowiązania składkowego przez ustalenie jedynej zmiennej (zmiennego

składnika) nie zaprzecza celowi działania, jakim jest dokonanie wymiaru składek na potrzeby ich uiszczenia i pobrania.

Wobec sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 19-24 k.p.c.) i ustalenia jej na kwotę poniżej 10.000 zł orzeczono w myśl art. 398⁶ § 2 w związku z art. 398² § 1 i art. 3671 § 1 k.p.c.

Powyższe postanowienie zaskarżył w całości W. DE Sp. z o.o. S.K w likwidacji z siedzibą w W. S. Sp. z o.o. S.K w likwidacji z siedzibą w M., wskazując na naruszenie: (-) art. 398⁶ § 2 w związku z art. 398² § 1 w związku z art. 367 § 3 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej z tej przyczyny, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych, podczas gdy to ustalenie Sądu Apelacyjnego jest w sposób oczywisty nieprawidłowe, a wartość przedmiotu zaskarżenia przekracza kwotę dziesięciu tysięcy złotych; (-) art. 22 w związku z art. 398² § 1 k.p.c., przez wadliwe ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia wynikające z przyjęcia, że chodzi o sprawę o wymiar składki, a nie o podstawę wymiaru składki, które skutkowało błędnym przyjęciem, iż wartość przedmiotu zaskarżenia w zakresie w jakim spór dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne odpowiada różnicy między składką obliczoną od podstawy zadeklarowanej przez Spółkę, a składką liczoną od podstawy ustalonej w zaskarżonej decyzji, podczas gdy przedmiotem sporu nie jest wymiar składek i składka ta nie została w decyzji ustalona, ale spór dotyczył podstawy wymiaru składek, stąd też wartość przedmiotu zaskarżenia powinna zostać ustalona jako różnica między zadeklarowaną przez Spółkę podstawą wymiaru składek, a podstawą wymiaru składek ustaloną w decyzji Organu rentowego (z uwzględnieniem modyfikacji tej podstawy dokonanej przez Sąd odwoławczy); tym samym błędne ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia, co skutkowało błędnym rozstrzygnięciem i odrzuceniem skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej.

Mając powyższe na względzie, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego i zainteresowanego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego zawiera dwa rozstrzygnięcia, które są odrębnymi postanowieniami. Jedno z nich - postanowienie o ustaleniu wartości przedmiotu zaskarżenia nie podlega zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego, co ostatni wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 listopada 2024 r., II UZ 27/24, niepubl.

Powołane orzeczenie o tyle jest istotne, że dotyczy identycznego sporu, a udział w nim brała Spółka i zainteresowany. Zawarte tam argumenty podziela Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym zażalenie (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2023 r., II UZ 28/24). Jednak należy jeszcze dodać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż art. 398² § 1 k.p.c. ma charakter bezwzględny i nie jest dopuszczalne dowolne, zależne wyłącznie od woli stron „oznaczenie” wartości przedmiotu zaskarżenia po to, ażeby uzyskać uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie, w której skarga taka jest niedopuszczalna. Tym samym wskazana w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie materiału sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004 Nr 4, poz. 60; z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, LEX nr 1659252 i z dnia 26 października 2017 r., II CZ 64/17, LEX nr 2397590).

Ponadto wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną nie może przekraczać wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Innymi słowy, odpowiednie stosowanie do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej przepisów art. 19-24 k.p.c. (art. 398²¹ w związku z art. 368 § 2 k.p.c.) nie może uzasadniać jej aktualizacji przez podwyższenie ponad wartość dotychczasową, a tożsamość zakresu rozstrzygnięcia kwestionowanego w apelacji i w skardze kasacyjnej wyłącza dopuszczalność oznaczenia w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie wyższej niż poprzednio w apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 grudnia 1996 r., I CKN 21/96, OSNC 1997 Nr 4, poz. 42, z dnia 19 czerwca 1997 r., III CZ 25/97, OSNC 1997 nr 10, poz. 162; z dnia 6 sierpnia 2015 r., III UZ 6/15 LEX nr 1784527; z dnia 19 stycznia

2018 r., I CZ 148/17, LEX nr 2558238; z dnia 13 grudnia 2023 r., III UZ 3/23, LEX nr 3651946; z dnia 12 lipca 2023 r., III CZ 90/23, LEX nr 3591430).

Kluczowe zatem – z punktu widzenia rozstrzygnięcia zażalenia – nabiera oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym, a wskazanej wówczas sumy (8.780,15 zł) nie kwestionowały strony obecnie składające zażalenie (choć niewątpliwie mogły). Przeto już z tego powodu rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego (o odrzuceniu skargi kasacyjnej) jest prawidłowe. Niemniej należy zauważyć, że z perspektywy ustalenia (obliczenia) wartości przedmiotu zaskarżenia chodzi o faktyczny spór między uczestnikami procesu, a odrębności wynikające ze specyfiki spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych nie tworzą autonomicznych ram pozwalających, w zależności od metodologii semantycznej, tworzyć (lub nie) podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej.

Z tych względów, na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Ł.n

[a.ł]